

tradi Paulum cum reliquis custodiis centurioni. Consequentius legitur in Græco: *Ut autem iudicatum est navigare nos in Italiam, tradiderunt Paulum et quosdam alios vinctos centurioni.*

Et Pelagus Ciliciæ et Pamphiliæ navigantes, venimus Lystram, quæ est Lyciæ. Pro Lystra in Græco Smyrna positum est, pro quo Hieronymus in libro Hebræorum nominum Myram ponit: quod idcirco reor in quibusdam Codicibus ita reperiri, quia *μύρρα* Græce Smyrna appellatur. Denique in psalmo, ubi canimus: *Myrrha, et gutta, et casia* (Psal. XLIV), in Græco ita scriptum est: *Smyrna, et stacie, et casia.*

Venimus in locum quemdam, qui vocatur Boni portus. Illi boni portus, non nuncius boni portus.

Et nauclero magis credebat. Naucleros Græce dominus navis vocatur.

Si quomodo possent devenientes Phœnicem hinc mare, portum Cretæ respicientem ad Africum et ad Corum. Ventus Africus, qui Græce vocatur *λιψ*, stat inter Meridianam plagam, et Occidentalem vergens; Corus vero ad Septentrionem et Occidentem, sed plus ad Occidentem deflexus. Liqueat ergo, quia provincia Phœnicis, Cretam ad Occidentem habebat, ideoque portum ejusdem Cretæ de quibusdam suis locis contra Africum; de quibusdam vero contra Corum aspiciēbat, et propterea sive Africus seu Corus aspiraret, a Creta funem solventes, Phœnicem poterant pervenire. Sed etsi auster ipse, id est, meridianus afflaret ventus, nihilominus ancipiti directione gubernaculorum et sinuamine velorum Phœnicem adnavigare, si non divina obsisterent judicis, valebant. Unde subsequenter adjungitur:

Aspirante autem Austro existimantes propositum se tenere, etc., potuimus vix obtinere scapham. Scripsimus in libro primo, Isidorum sequentes, scapham esse naviculam levem, ex vimine contextam, crudeque corio tectam; verum deinceps aliorum scripta percurrentes, invenimus scaphas vocari naviculas etiam una de arbore cavatas, quas *μνοξύλας* Græci appellant.

CAPUT XXVIII.

Accensa enim pruna reficiebant nos omnes. In Græco scriptum est: *Recipiebant nos omnes.* Quod

et nos arbitramur primo sic interpretatum esse in Latinum, sed librariorum negligentia mutatum.

Contigit autem patrem Publii febribus et dysenteria vexatum jicere. Dysenteria est passio intestinorum, causatio cum ulceratione, quia excluditur egestio sanguinolenta, aut fellita, aut alia immutatio humoris; sed noxia a veteribus iudicatur, quæ nigram egestionem ab initio ostenderit. Nam Hippocrates in Aphorismis sic ait: « Dysenteria à felle nigra incipiens, mortifera est. » Sequitur autem patientes jugis assellatio inferioris ventris, aliquando viridis, aliquando mucilaginosi: etiam et rasuras cum guttis sanguinis emittunt, cum morsu intestini et umbilici, insomnietatem patiuntur, et fastidium, frequenter et febriculam, quam pater hic Publii passus esse narratur; aliquando etiam extalis exclusio contingit, maxime in infantibus: efficitur aliquando ex perfrictione aut ex corruptione acriorum humorum. Meminit hujus morbi et Gregorius in libro Historiarum suarum quinto, ita dicens: « Temporibus Tiberii imperatoris dysentericus morbus pene totas Gallias præoccupavit. Erat enim in his qui patientibus valida cum vomitu febris renunquæ nimius dolor, capitis gravedo, vel cervicis; ea vero quæ ex ore projiciebantur colore croceo, aut certe viridia erant. A multis autem asserebatur venenum occultum esse; sed herbæ quæ venenis medentur, potu sumptæ, plerisque præsidia contulerunt. »

Mansit autem biennio toto in suo conductu, et suscipiebat omnes qui ingrediebantur ad eum, prædicans regnum Dei. Hieronymus hujus loci ita meminit in epistola ad Lucinium: « Paulus Romam vinctus ingreditur, ut vinctos superstitionis erroribus liberos faciat; manet in hospitio conducto per biennium, ut nobis utriusque instrumenti æternum reddat donum » Qua expositione docuit cætera quoque quæ in hoc volumine vel de ipso Paulo apostolo, vel de aliis quibusque scripta sunt, non in superficie tantum litteræ fructum nobis ecclesiasticæ præmonstrare doctrinæ: verum etiam si quis perfecte intellexerit, medullam sensus spiritalis virtute habere gravidam.

RETRACTATIONIS LIBRI FINIS.

IN ACTA APOSTOLORUM QUÆSTIONES QUINQUE.

QUÆSTIO PRIMA.

INTERROGATIO. Quid indicat illud quod legimus: *Tunc reversi sunt Jerusalem a monte qui vocatur Oliveti, qui est juxta Jerusalem, Sabbati habens iter, id est, mille passus?*

RESPONSIO. Sabbato enim usque ad montem Oliveti ire Judæis licitum erat, vel certe sicubi fuissent, tanto spatio deambulandi licentiam præsumebant.

D

QUÆSTIO II.

INTERROGATIO. Spiritus sanctus quomodo ante Ascensionem a Salvatore secundum evangelistam Joannem apostolis insufflatur, cum secundum Actus apostolorum post decimum ascensionis diem in apostolos missus sit?

RESPONSIO. Multæ sancti Spiritus gratiarum donationes sunt, secundum illud quod Apostolus dicit:

Alii quidem datur per Spiritum sermo sapientiæ, alii sermo scientiæ secundum eundem Spiritum, alii gratia sanctorum in uno Spiritu, etc. (I Cor. xii). Igitur ante Ascensionem gratiam sancti Spiritus acceperunt, qua possent peccata dimittere et baptizare, et crementibus spiritum adoptionis infundere, secundum quod et tunc, cum eis a Salvatore Spiritus insufflaretur, dictum fuerat: *Quorum remisistis peccata, remittentur eis; et quorum retinueritis, retenta erunt.* At vero post Ascensionem multo majorem sancti Spiritus gratiam perceperunt in operatione virtutum, et gratia sanctorum, et diversarum perceptione linguarum, juxta illud quod eisdem eodem die promissum fuerat, ut baptizarentur Spiritu sancto, et induerentur virtute, qua Evangelium Christi universis possint gentibus prædicare. In hac ergo perceptione sancti Spiritus secundum Dominicæ gratiæ distributionem apostolorum demonstratur profectus, non compugnantium diversitas Scripturarum; et aliter, quare bis datus sit Spiritus sanctus, egregie quidam doctior exposuit, dicens: « De eo, quem primum hic Salvator per seipsum dedit, et de cælis postea misit, ut significaretur dilectio proximi, et dilectio Dei, quæ in cordibus sanctorum per Spiritum sanctum diffunditur, qui datus est eis ad evangelizandum Dei verbum. » Per quod apostoli sese in orbis partes intulerunt, quantum narrat historia, Bartholomæus in Indos, Thomas tetendit in Parthos; Matthæus Æthiopes, Andreas Scythas prædicatione mollivit: Joannes Asiam divino sermone correxit, Petrus Cappadociam atque Galatiam, Bithyniam pariter et Pontum, provinciasque confines, dum Judæis prædicat, circuit, postremo Romam illustraturus accessit. Paulus a Jerusalem usque Illyricum cum Evangelio replevisset tam innumeras ac disparas nationes præceptis tantquam armis victor edomuit.

QUÆSTIO III.

INTERROGATIO. Cum in Actibus apostolorum pri-

mum legatur: *Viri autem qui comitabantur cum eo,* hoc est, cum Apostolo, *stabant stupentes, audientes quidem vocem, neminem autem videntes,* quomodo postea Apostolus dicit: *Et qui mecum erant, lumen quidem viderunt, vocem autem non audierunt ejus, qui loquebatur mecum?*

RESPONSIO. Superius ubi audisse vocem referuntur, a Deo non vocem, sed inconditum sonum vocis acceperunt, ut eos postea dicat vocem non audisse, id est, expressam verborum significantiam, qua possint intelligere quod sonabat, ac perinde idcirco diversa vice et audisse et non audisse referantur, quia, quantum ad sonum pertinet, audierunt; quantum ad verba, non audierunt.

QUÆSTIO IV

INTERROGATIO. Quare prius communis cibus vocabatur, qui putaretur immundus?

RESPONSIO. Quod contra interdictum tunc Dei in commune cæteris pateret hominibus, qui in ciborum discretionem legis observantiam non tenebant, per quam Judæi partem Dei se esse jactabant. Purificatus est autem etiam Domino dicente ad Petrum: *Quis Deus purificavit, tu ne commune dixeris (Act. x).*

QUÆSTIO V.

INTERROGATIO. Quid est illud quod in Actibus apostolorum duodecim illi qui Joannis baptismo baptizati fuerunt baptizantur a Paulo?

RESPONSIO. Hoc idcirco, quia non in nomine Trinitatis baptizati erant. Baptismus enim Joannis, licet in eum qui venturus est baptizaret, tamen proprie Joannis baptismus dicebatur. Unde et ab hæreticis venientes non rebaptizantur a nobis, si baptizatos constat in nomine Trinitatis, nisi impositio manus ad fidem rectam conversis adhibetur, ut per hanc sancti Spiritus suscipiatur infusio.

EXPOSITIO

DE NOMINIBUS LOCORUM, VEL CIVITATUM,

QUÆ LEGUNTUR IN LIBRO ACTUUM APOSTOLORUM.

A

Acheldemach, hoc est ager sanguinis, qui hodieque demonstratur in Helia ad Australem plagam montis Sion, et hætenus juxta Judæorum consilium mortuos ignobiles alios terra tegit, alios sub dio putrefacit.

Ægyptus a Septentrione mare Magnum sinumque Arabicum, ab Oriente mare Rubrum, a Meridie Oceanum, ab Occasu Libyam habet. Cujus inferiorem partem Nilus dextera lævaque divisus amplexu suo determinat, Conopico ostio ab Africa, ab Asia Pelusiaco centum sexaginta millia passuum intervallo. (Quam ob causam, inter insulas quidem Ægyptum

PATROL. XCII.

D retulere, ita se findente Nilo, ut a litteræ figuram efficiat. Ideoque multi Græcæ litteræ vocabulo Deltam appellaverunt Ægyptum. Mensura ab unitate alvei unde se findit primum in latera ad Canopicum ostium centum sexaginta millia passuum, ad Pelusiacum ducenti quinquaginta sex.

Æthiopia regio ab Indo flumine consurgens juxta Ægyptum, inter Nilum et Oceanum, in Meridie, sub ipsa solis vicinitate jacet. Quorum sunt tres populi, Hesperii Occidentis, Garamantes Tripolis, Indi Orientis.

Alexandria, civitas Ægypti, quæ quondam No-